

Становище
от проф., д-р Марио Христов Бобатинов,
член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност Професор
по граждански процес (З.б право) в ЮФ
на СУ „Св. Кл. Охридски”, обявен в ДВ, бр. 80 от 14.10.2011г.

Уважаеми членове на научното жури,

В този конкурс като кандидат участва само доц., д-р Валентина Методиева Попова. За това си участие тя е представила публикациите: монографията „Актуални проблеми на европейския граждански процес и част VII на ГПК”, С., 2011; посочените в списъка на публикациите части от труда Българско гражданско процесуално право” С., 2011 г. (IX прер. и доп. изд., Първо по действащия ГПК), (авторски колектив Сталев, Ж., Мингова, А., Стамболиев, О., Попова, В., Иванова, Р.), 20 студии и статии, една от които в чуждо правно издание. Списъкът на публикациите, справките за научните приноси и цитиранията са добросъвестно, правилно и коректно изготвени. Описаните приноси отговарят на действителните. Ще се спра на най-важните от тях.

I. „Актуални проблеми на европейския граждански процес и част VII на ГПК”, е първото монографично изследване, посветено специално на тази важна в съвременната съдебна практика тема. Налице е много задълбочен анализ на включените в нея регламенти и част VII на ГПК. Авторката внимателно и умело е обосновала теоретичните си изводи, отчела е възможността за практическото им прилагане, изследвала е практиката на СЕС и българските съдилища.

1. Научен принос (гл.I,т.1) е тезата, че европейският граждански процес е вид международен граждански процес, отнасящ се за граждански дела с международен елемент вътре в ЕС, а не е МЧП, както се твърди у нас от някои автори. Фактът, че Република България е член на ЕС не превръща тези дела във вид вътрешни дела. Анализирани са съществената разлика между делата с международен елемент вътре в ЕС, наричани още трансгранични дела, и международните граждански дела, един от елементите на които е свързан с държава нечленка(гл.I,т.I). Отделено е специално внимание на производството за преюдициалното заключение, което е част от право на ЕС, като процедура пред самия СЕС по искане на националната юрисдикция на съответната държава членка (гл.XVIII). Подчертава се, че не е задължително процесът пред националната юрисдикция, по което се прави преюдициалното запитване, да е с международен елемент. Достатъчно е да трябва да се приложи правото на ЕС (гл.VIII,т.III). Изключително значение за процесуалната наука и практика има позитивното изследване на сочената от някои български автори като ненужна част VII на ГПК (гл.I,т.IV). Посочени са препаращащите към вътрешното право норми в изследваните регламенти; текстовете от част VII на ГПК, повтарящи норми в регламентите и поради това ненужни; текстовете, противоречащи на норми в регламентите и поради това неприложими. Принос на доц. В.Попова са: анализът и изводите относно надлежното структуриране на регламентите; изясняването на редица от понятията в тях, някои от които обозначени в българските текстове с погрешни юридически термини (гл.I,т.III). Отчетено е автономното за европейското право значение на съответните понятия и термини, които европейският законодател използва, и е направена съпоставка с текстовете на други езици в ЕС.

2. Заслуга на авторката е цялостното изследване на Регл.44/2001 (гл. II). Във вр. с неговата неприложимост за арбитражните производства, решения и спогодби, са разгледани и идеите на европейския законодател *de lege ferenda*(гл.II,т.I). Принос във връзка с препащането в чл.59 Регл.44/2001 към националното право и възможното приложение на КМЧП и ГПК, имат анализът на чл.3,ал.1 Регл. 44/2001, установената във вр. с него в Приложение №1 към регламента неприложимост на чл.4,ал.1 КМЧП и изводът, че чл.4,ал.1,т.1 КМЧП не противоречи на Регл.44/2001 и съответства на чл.2,ал.1. Важно за българската теория и практика е изследването на установеното в чл.6,ал.2 Регл.44/2001 изключение от правилото на чл.3,ал.1 – относно встъпването и привличането на ТЛП.

Научен принос с важно практическо значение е анализът на чл.31 Регл.44/2001 за обезпечителните мерки, специалната компетентност и условията за нейното приложение (гл. II, т. XI, б. А, В); изводът, че използваният в българския текст термин „охранителни“ е неверен (гл. II, т. XI, б. А), защото чл.31 Регл.44/2001 се отнася до обезпечителните мерки, които се налагат за обезпечение на иска, а не до охранителните производства. Заслужават внимание изследването на спорни въпроси и тезите на авторката, че: а) обезпечаването на доказателствата не е обезпечителна мярка по см. на чл.31 Регл. 44/2001 (гл. II, т. XI, б. В), и то се урежда в Регл.1206/2001; б) чл.31 Регл.44/2001 е приложим за налагане на обезпечителни мерки, когато за исковия процес има уговорен арбитраж (гл. II, т. XI, б. Д).

Анализирани са установените в регламента механизми (чл. 27 и 28) за намаляване на възможността за едновременна висящност на производства между едни и същи страни в различни държави членки и постановяване на противоречащи си СР (гл. II, т. XII). Изследвано е приложното поле на всеки от тях, като е направено и надлежно сравнение. Важна е съпоставката на предпоставките и правното значение на отвода за висящ процес по чл.27 с този отвод по вътрешното право. Принос има изясняването на спорното в литературата автономно за регламента понятие „установяване на компетентност“. Обоснован е изводът, че то може да стане: а) с изричен акт на съда, когато той приема за разглеждане делото, като отхвърля възражение за липса на компетентност; б) когато по делото в другата държава членка няма направени възражения за компетентност и няма изключителна компетентност на друг съд, тя се смята за установена с явяването на ответника, което се приравнява на приемане на компетентността по чл.24 Регл.44/2001.

Значимо е изследването на третирането в чл.28, ал.1 Регл.44/2001 на висящността на две дела между същите страни във вр. с чл.33 Регл.44/2001 за зачитане СПН и КД на СР (гл. I, т. XII, б. А) и изводът, че поради това връзката между предметите на двете дела следва да е на преюдициалност; предложението de lege ferenda да се спира обусловеното дело, а не второто, както е постановено сега. Принос е сравнението на чл.28, ал.1 Регл. №44/2001 с чл.229, ал.1, т.4 ГПК, като за момента, до който може да се спре делото на осн. чл.28, ал.1, е отчетено становището на ВКС в т. 8 от ТР № 1/2001 г., ОСГК на ВКС и т.9 от ТР № 2/2004 г., ОСГК на ВКС. Принос има в анализа на предвидената в чл.28, ал.2 Регл.44/2001 възможност съдът, пред който е висящо второто дело (когато има връзка между двете дела, която е различна от тази по чл.27 и чл.28, ал. 1), да се откаже от своята компетентност, какъвто аналог няма във вътрешното ни право. Важен е изводът, че съдът, който се отказва от своята компетентност, не може да изпрати делото на съда на държавата членка, пред който е висящо първото дело, защото това са съдилища на различни държави, макар и обединени в ЕС.

Принос е анализът на автономното третиране на съдебната спогодба в регламента (гл. II, т. XIII, б. А). За разлика от ГПК той не третира СС като акт, равностоен на влязлото в сила СР. Приема се, че СС не е решение по смисъла на чл.32 Регл. 44/2001 от гледна точка на СПН и КД. В чл.58 Регламент №44/2001 СС е призната за акт, чието принудително изпълнение може да се допусне в другата държава членка, подобно на т.нар. публичен или автентичен документ, т.е. като несъдебно ИО.

Научен принос е изясняването на понятието за признаване на СР: в широк смисъл – на всички негови последици (СПН, КД и ИС); в тесния смисъл – на неговата СПН и КД (гл. II, т. XIII, А, Б); признаването на ИС, представляващо допускане на принудителното изпълнение (гл. II, т. XIII, б. А и т. XIV); разликата в режима на признаване на СПН и КД и на допускане на принудителното изпълнение. Изключителен принос има анализът на дублиращия чл.33, ал.1 от Регламента чл.621, ал.1 ГПК (гл. II, т. XIII, б. В, Г, Д, Ж) във вр. и с чл.37, ал. 1 Регл.44/2001 и изводът, че за да бъдат зачетени СПН и КД, последицата трябва да е настъпила в държавата по произход и зачитането е в съдържанието, обективните и субективни предели, които те имат в тази държава (гл. II, т. XIII, б. Ж). За разлика от СПН, за КД на СР (например относно родителската отговорност) може в държавата по произход да е предвидено, че настъпва преди необжалваемостта. За настъпването на ИС все повече в законодателствата се предвижда, че не е нужно СР да е станало необжалваемо; ИС може да е последица и на „публични“, „автентични“ документи - несъдебни ИО в някои държави членки (гл. II, т. XIII, б. Ж, т. XIV).

Съществена важност има съпоставката между прякото признаване по чл.621 от несъдебен орган и инцидентното пряко съдебно признаване, предвидено в чл.622,ал.4 ГПК и чл.33,ал.3 Регл.44/2001(гл.II,т.XIII,б.Б,В,Г). Изследвана е специалната, съкратена процедура за екзекутура за допускане на принудителното изпълнение, която се регулира с преките норми на Регл.44/2001 и съответните норми на националното право(гл.II,т.XIV,1); чл.40,ал.1 Регл.44/2001 изрично препраща към националното право, което оправдава съществуването на чл. 623 ГПК. Принос е детайлният анализ на разпоредбите на ГПК във вр. с тези на Регламент №44/2001, както и на практиката на българските съдилища относно режима на обжалване на разпореждането за допускане на принудителното изпълнение(гл.II,т.XIV,9). Заслужава вниманието на законодателя критичният преглед на препращането в чл.623,ал.6 към режима на обжалване на СР, защото установеното в чл.43,ал.3 Регл.44/2001 правило за състезателност на производството не означава непременно разглеждане в открито СЗ, а обжалването на разпорежданията (чл. 279) и определенията (чл.274) отговаря на изискването за състезателност.

3. Принос има в цялостното изследване на Регл.2201/2003 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност във вр. и с чл.621 и чл.623(гл.III). Авторката има заслуга в изясняването на автономните за този регламент понятия и използваните в българския текст термини (гл.III,т.I,б.Б): „обявяването на брака за нищожен” вместо актуалния, и адекватен на българската терминология - „унищожаване на брака”; „законна раздяла”(гл.III,т.I,б.Б,т.1), (каквото институт съществува в немското право като обявена от съда раздяла без прекратяване на брака, но не съществува в българското право; погрешното използване на израза „разтрогване на родителските връзки”, вместо разтрогване на брачната връзка; автономното понятие “родителска отговорност” (гл.III,т.I,б.Б,т.2) в съпоставка и с използваните в новия СК понятия и термини (гл.III,т.Iб.Б,т.2). Авторката има заслуга в изясняването на съотношението между действието на Регл. № 2201/2003 Хагската конвенция от 1980 г. (гл. III,т.I,б.Б,т.3;т.I,б.Г и т.IV).

Изследвани са режимите: а) за пряко признаване на СР без екзекутура (чл.21,ал.1 Регл.2201/2003) (гл.III,т.VII,б.А), отнасящо се до СПН и КД на СР със съдържанието, обективните и субективни предели според законодателството на държавата по произход; б) за допускане на принудителното изпълнение: общ, за СР за родителската отговорност чрез специална, съкратена процедура по екзекутура, подобна на тази по Регл.44/2001 (гл.III, т.IX,б.А); специален, за СР по чл.40,ал.1,б.,а” и б” Регл.2201/2003 (гл.III,т.IX,б.В) – факултативна възможност без екзекутура. Във връзка с принудителното изпълнение на СР за родителската отговорност и личните отношения преди настъпването на необжалваемостта е важен и анализът на чл.41,ал.1 Регл.2201/2003.

4. Принос е цялостното изследване на Регл. 805/2004 (гл.IV), първият в който се премахва производството по екзекутура за допускане на принудителното изпълнение (гл.IV,т.I), във вр. с част VI на ГПК. Важен е изводът, че като ЕИО по този регламент, се удостоверяват ИО, които имат ИС по вътрешното право на държавата по произход, без значение дали са станали необжалваеми. Внимателно са изследвани актовете, които могат да бъдат удостоверени като ЕИО, в т.ч. и постановените по ГПК, като е изяснено автономното понятие за безспорни вземания, според критериите по чл.3(гл.V,т.I). Изключително важно е уточняването на: а) понятието „публичен документ” по см. на чл.4,ал.1 от Регламента (гл.IV,т.III,3) - документ, който е несъдебно ИО в държавата по произход; б) естеството на минималните стандарти за връчване и призоваване, установени в чл.13,14 и 15 Регл.805/2004 (гл.IV,т.V) и анализа на нормите на ГПК за връчване на съобщения и призовавания във вр. с тези стандарти. Ценно е изследването на предвидените в чл.19 Регл.805/2004 минимални стандарти за преразглеждане на СР в изключителни случаи(гл.IV,т.V, б.Д) и съдържащите се в ГПК правила, съответстващи на тези изисквания. Посочен е факултативният характер на възможността за използване на механизма на ЕИО и съотношението ѝ с възможностите по Регл.44/2001 г., Регл.1896/2006 (гл.IV,т.I) и Регл.4/2009 (гл.IV,т.III). Заслужава вниманието на законодателя критиката, че чл.619,ал.1 е съобразен механично с чл.4,ал.3 Регл.805/2004, отнасящ се за публичните актове като извънсъдебни ИО, такива ИО по нашето право вече няма(гл.IV,т.III). Значеним е изводът, че неконституирането на длъжника в производството за издаване на УЕИО

не го превръща в охранително по смисъла на българското процесуално право(гл.IV,т.IV,б.В). Ценен принос е анализът на правилото по чл.20,ал.2 Регл.805/2004, че СР, удостоверено като ЕИО в държавата по произход, подлежи на принудително изпълнение в държавата по принудителното изпълнение при същите условия като СР, постановено от съд на държавата по принудителното изпълнение (гл.IV,т.III,т.VI,б.Б.4.); направеният на това основание извод, че ЕИО не е пряко ИО, а въз основа на него трябва да се извади ИЛ (гл.IV,т.VI,б.Б.4.), поради което чл.424 не противоречи на чл.20,ал.2 Регл.805/2004. Важно практическо значение има изводът за правния интерес на длъжника да подаде жалба срещу разпореждането за издаване на ИЛ въз основа на ЕИО, когато има вече издаден такъв ИЛ (гл.IV,т.VI,б.А). Заслужава вниманието на законодателя заключението, че специалното третиране на обжалването на разпореждането за издаване на ИЛ не съответства на императивно определеното в чл.20,ал.2 Регл.805/2004 правило (гл.IV,т.VI,б.Е).

5. Принос в анализа на Регл.1896/2006 (гл.V) е характеристиката на процедурата за издаване на ЕЗП като автономна стандартизирана за създаване на съдебно ИО по дела с трансграничен елемент по безспорни изискуеми парични вземания, произтичащи от договорно основание (с предвидените в чл.2 изключения), чието използване е факултативна възможност за кредитора и цели да не се избегне исковия процес(гл.V,т.III), както и изводът, че издадената в държава членка ЕЗП е ИО във всички държави членки без да се провежда екзекватура. Подчертава се препращането в чл.26 Регл.1896/2006 към националните законодателства (гл.V,т.II,б.Б), което оправдава съществуването на нормите в част VII ГПК, отнасящи се до този регламент. Принос е изясняването на редица понятия и термини, използвани погрешно в българския текст на регламента (гл.V,т.II). (гл.V,т.IV,б.Б). Научно-практическо значение има изводът, че чл.3,ал.1 Регл.1896/2006 определя критериите за наличие на трансграничен елемент, а компетентността на сезирания съд се определя съгл. чл.6,ал.1 и 2 Регл.1896/2006; поради трансформирането на производството за ЕЗП в исков процес, когато длъжникът подаде възражение по чл.16 на осн. чл.6,ал.1 Регл.1896/2006, компетентността по Регл.1896/2006 е подчинена на компетентността по Регл.44/2001. Във вр. с този категоричен извод заслужава внимание критиката на чл.625,ал. 1, в който общата компетентност на българския съд за процедурата по издаване на ЕЗП е по постоянния адрес на длъжника-ФЛ, което не е съгласувано с чл.6, ал.1 и 2 Регл. 1896, косвено противоречи на чл.3,ал.1 Регл.1896/2006 и предложението de lege ferenda чл.625 да се съгласува с посочените норми на регламента. Важен е анализът на спецификата на стандартизираната процедура за подаване и разглеждане на молбата за издаване на ЕЗП и изясняването на правното ѝ естество (гл.V,т.V); обхватът на проверката, която съдът извършва (гл.V,т.V,б.Б,т.1), особено по отношение на: а) компетентността на съда (гл.V,т.V,б.Б,т.2); б) „очевидната основателност на молбата или на вземането” по см. на чл.8 от регламента, автономен и непознат на българското право институт, погрешно посочен в българския текст като проверка на основателността на вземането, което не отговаря на същността на процедурата и създаваше опасност за много погрешна съдебна практика. Практическа значимост имат и изводите за: а) писмената форма на възражението по чл.16, без да е задължително използването на формуляр Е (гл. V,т.VIII,б.А); б) продължаването на делото в исково производство (като последица на това възражение) в държавата по произход по националното ѝ право и изследването в тази връзка на чл.625, 626. Заслуга на авторката е (гл.V,т.XIII) категоричният извод, че чл.627 относно издаването на ИЛ на основание ЕЗП съответства на чл.12,ал.1,б.б; чл.16,ал.2; чл.19 чл.21,ал.1, 22,ал.2 и т.27 от мотивите на Регламента, като третира ЕЗП по същия начин като издадената от българския съд заповед за изпълнение (гл.V,т.XIII,б.А). Изключителна важност има изследването на спецификата на процедурата за обжалване на разпореждането на първоинстанционния съд за издаване на ИЛ въз основа на ЕЗП, в сравнение с обжалването на разпореждането за издаване на ИЛ въз основа на българско ИО (гл.V,т.XIII,б.Б) и критиката на препращащата в чл.627,ал.2 към чл.623,ал.б. Обоснован е изводът за приложението на чл.280,ал. 1 и чл. 281 в касационното обжалване на решението на САС(гл.V,т.XIII,б.В). Важно практическо значение има анализът на въпроса дали в тази жалба длъжникът може да се позове на чл.22,ал.2 Регл.1896/2006, твърдейки, че е платил задължението.

6. За първи път в литературата ни при цялостното изследване на Регл.861/2007 (гл. VI) е направен детайлен анализ на приложимостта на въззивното обжалване по ГПК за първоинстанционно СР на български съд по Регл.861/2007 (гл.VI,т.V,б.А). Обосновано е приложението на чл.260,266 относно преклузията във връзка и с указанията на съда по чл.101,ал.1 и чл.12,ал.2 Регл.861/2007; чл.270 и чл.269.Аргументирана е необходимостта за съобразяването на въззивното производство в случая с целта на писмения характер на процедурата по Регл.861/2007 и тезата, че на това осн. ВЖ не би трябвало да се разглеждат в открито СЗ, освен ако това е наложително за изясняването на делото. Важно практическо значение има изводът (гл.VI,т.V,б.А), че след изменението на чл.280,ал.2 (ДВ,бр.100/2010) е недопустимо касационното обжалване на въззивните СР по жалбите срещу СР на българските районни съдилища, постановени по Регл.861/2007. За първи път са анализирани въпросите за приложимостта на отмяната на влязло в сила СР по чл.303 за СР, постановени по Регл.861/2007(гл.VI,т.V,б.Б), във вр. с основанията за преразглеждане по чл.18 и препращания чл.19 от Регламента. Научно-практическо значение има изводът, че на осн. чл.624, компетентен да разгледа основанията за отказ за принудително изпълнение по чл.22 Регл.861/2007 е въззивният съд (гл.VI,т.X), поради което в жалбата си длъжникът трябва да се позове на тези основания и да представи доказателства в тяхна подкрепа. Такова значение имат и изводите, че незабавната изпълняемост по чл.15 Регл.861/2007 важи и за СР на българските съдилища, постановени по този регламент(гл.VI,т.VI). Принос е изводът, че чл.624 за издаване на ИЛ въз основа на СР, постановено по Регл.861/2007 съответства на чл.20,ал.1 Регл.861/2007, в който е постановено, че тези СР, подлежат на принудително изпълнение в друга държава членка, както и СР на нейните съдилища(гл.VI,т.VIII). Заслужава вниманието на законодателя критиката на чл.624,ал.2, според който разпореждането за издаване на ИЛ се обжалва по реда на чл.623,ал.6 (гл.VI,т.VIII).

7. Приноси има в цялостното изследване на Регл.4/2009(гл. VII) за задълженията за издръжка, произтичащи от семейни, родствени, брачни отношения или отношения по сватовство(чл.1,ал.1)(гл.VII,т.I,б.Д). Анализирани е връзката му с Хагската Конвенцията за издръжките и Хагския протокол от 2007г.(гл.VII,т.I,б.В). Нучно практическо значение има изясняването (гл.VII,т.IV,б.А,т.1) на приложимостта му и за решение за издръжка, постановено в държава нечленка(чл. 1,ал.1изр.II), чието принудително изпълнение е допуснато в една държава членка. Важно значение има анализът на различния ред за допускане на принудителното изпълнение в зависимост дали СР за издръжка е постановено в държава членка, обвързана или необвързана от Хагския протокол от 2007г.(гл.VII,т.V). Принос е изследването на чл.627 в във вр. с обжалването и проблемите, които стоят с третирането на разпореждането като СР; приложението на чл.280,ал.2; критичният преглед на чл.627в,ал.3 и чл.405,ал.4 във вр. с чл.36,ал.3 във вр. с чл.32,ал.5 от Регламента(гл.VII,т.VI,б.Е). Значим е анализът на специалните правила за постановяване на обезпечителни мерки в производството и в разпореждане за допускане на принудителното изпълнение (чл.36,ал.1и 2 Регл.4/2009 и чл.627в,ал.4).

8. Научно практическо значение за материята на производството по преюдициалните запитвания до СЕС има позитивното изследване на много оспорваната у нас глава 59 на ГПК във вр. със съответните норми на ДФЕС (ДЕО); Статута на СЕС; Процедурния Правилник на СЕС. Придържайки се аргументирано към утвърденото в процесуалната наука в тази материя разбиране (в т.ч. и в съчиненията на български автори, коректно посочени в библиографията), че по реда на това производство СЕС не решава правния спор, а дейността му е тълкувателна, авторката убедително е обосновала тезата, изключително важна от теоретическа и практическа гледна точка, че поради задължителността за националната юрисдикция на тълкуването, което СЕС дава на съответните норми на правото на ЕС, то косвено оказва влияние върху правораздавателната дейност на националната юрисдикция по висящото пред нея дело, но само по посоченото тълкуване. Важен за избягването на ненужни преюдициални запитвания е анализът на чл.104,ал.3 от Процедурния Правилник на СЕС.

II. Посочените в списъка на публикациите части от труда „Българско гражданско процесуално право”, С.,2011,IX изд., Първо, по новия ГПК, С., 2011 (авторски колектив

Сталев,Ж., Мингова,А., Стамболиев,О., Попова,В., Иванова,Р.), представени за участие в конкурса.

Изключително задълбочено и полезно за практиката е научното изследване на доц.,д-р В.Попова в нейните части в това първо при действието на новия ГПК издание на труда. Отразявайки добросъвестно, коректно и с уважение тезите на проф. Ж. Сталев, тя много прецизно е обосновала и собствените си становища.

А. За първи път относно последиците на СР (гл. XIV) се застъпват тезите за: липсата на доказателствена сила на мотивите (§70,т.V); правопрменящото действие на неправилното влязло в сила СР (§70,т.I), резултат на неговата неправилност; момента на установителното действие на СПН във вр. с новите законодателни решения за касационното производство и ранните преклузии, установени в чл.133, 147, 260, т.5, 266,ал.2(§71,т.V) и касационното производство; особеността на преклудиращото действие на СПН на СР при признание на иска (§71,т.III) и неприсъственото СР; положението на обикновения другар: когато не е обжалвал първоинстанционното СР и не се е присъединил към въззивната жалба (§77,т.II,2).

Б. Нови в материята на отклоненията във вр. със страните (гл.XV) са идеите за: приложението на чл.26,ал.4 за задължителното конституиране на държавата като странаносител на материалното право в случаите на процесуална субституция при исковете за собственост, предявявани от и срещу държавни учреждения, на които тя е предоставила правото на управление(§78); спецификата на процесуалната субституция при исковете по делата по 645, 646, 647 ТЗ, предявени от синдика в защита правата на кредиторите на несъстоятелността (§78,т.I); приложимостта на ограничението по чл.219,ал.2 за привличане на ТЛП, чийто адрес или местопребиваване е в държава нечленка (§80,т.I,1), и неприложимостта му (във вр. с прякото приложение на чл.3,т.1 и чл.6,ал.1 Регл.44/2001) за ТЛП, чието местоживеее по см. на чл.59 и чл.60 Регл.44/2001 е в държава членка

В. За брачния процес(§122) принос са гледищата че: за възстановяването на предбрачното име следва да се приложи чл.53 СК като по-нов от чл.326 ГПК, защото съдържа и процесуално правило за упражняване по съдебен ред на правото за възстановяване на предбрачното име; преместването на осн. чл.322 на преклузивния срок към приключването на съдебното дирене във въззивната инстанция и исканията, за които важат преклузиите по чл.147, чл.260, 266 ГПК, а не чл. 322 (т.VII,3); критиката на сегашната голяма възможност за предявяване на нови брачни искове във въззивната инстанция, водеща до манипулиране на процеса и насрещната страна(т.VII,3), и предложението de lege ferenda за обсега от факти, които да могат да се твърдят в тази инстанция.

Г. За съдебната делба (§125) принос са становищата, че: чл.342 като специален за това производство измества преклузивния срок за предявяване на възраженията на ответника към първото по делото СЗ, което е съществена разлика с общия исков процес; след това СЗ, само при условията на чл.147 могат да се предявяват нови възражения по чл.342 и то до приключване на съдебното дирене в първата фаза на делото; особеност на СПН на влязлото в сила СР (на диспозитива, а не на мотивите) по допускане на делбата е, че с нея се установява и самата съсобственост с всички индивидуализиращи я елементи, а не само правото на делба (т.VI); производството за възлагане на неподеляемо жилище не е самостоятелен процес за изкупуване на този имот, а е част от делбения процес; правото на възлагане е елемент от ПИ за делба, а не отделен КИ, и е съвсем различно от правото за изкупуване по чл.33 ЗС, което се реализира чрез самостоятелен КИ по общия исков процес, несвързан с делбеното дело (т.XI,1,2).

Д. Съществен е приносът на доц. Попова за цялостното детайлно научно и практическо изследване на изпълнителния процес (част IV). Неговата теоретична и значимост е равностойна, даже бих казал по-голяма от тази на една монография.

Принос е анализът на предметния обсега на изпълнителен процес по ГПК във вр. с чл.458(§146.т.III). Проследени са законодателните решения относно събирането на публичните вземания по реда на този процес. Взето е предвид РКС № 2/2000г. (ДВ,бр.29/2000г.), с което се обяви за противоречащ на Конституцията изразът "и приравнените към публичните" в чл.157,ал.1 ДПК, както и че чл.191,ал.2 ДОПК е съобразен с това РКС. Но в противоречие с него сега чл.458 повтаря чл.353 от стария, като терминът "данъчни" е заменен с "публични" и е

прибавено "и други вземания". За първи път е анализиран въпросът за установената в чл.136,ал.1,т.2 ЗЗД привилегия на публичното общинско вземане и липсата на изричен текст в новия ГПК(§146,т.III). Детайлно е изследвано съотношението между принудителното изпълнение по ГПК и ДОПК и конкуренцията между тях (§146,т.III).

Много важен както за теорията, така и за законодателната дейност, е изводът, че на осн. чл.14,ал.6 ЗКС РКС е задължително и за НС, поради което е недопустимо, когато с него един текст е обявен за противореконституционен, по-късно да бъде включен в друг закон (§146,т. III).

Анализът на заповедното производство е най-цялостното и задълбочено научно изследване, като е направено и пълно проучване на съдебната практика. Разкрита е особеността в концепцията на нашия законодател за необходимостта, когато длъжникът предяви възражение по чл.414, ищецът да предяви в срока по чл.415 положителен УИ по чл.422(§148,т.1), поради което в хипотезата на чл.416 източник на ИС е заповедта за изпълнение, а на СПН - влязлото в сила СР по този УИ (§148,т.VIII) (§148т.II). За първи път се прави изводът, че чл.422,ал.2, според който предявяването на иска по чл.422,ал.1 не спира допуснатото незабавно изпълнение освен в случаите по чл.420, е в ярко противоречие с характера му на УИ. Заявителят в заповедното производство, предявил иск по чл.422, няма правен интерес от спиране на изпълнителното производство, защото именно той го инициира за да удовлетвори вземането си, а длъжникът като ответник по УИ не може да иска обезпечение на този иск. Новост е обстоятелството изследване на приложния обхват на чл.417,т.1(§148,т.X.1). Важни са изводите относно: необходимостта документите по чл.417,т.2 (§148,т.X.2) да удостоверяват вземането точно по основание и размер и неговата изискуемост; предмета и обсега на съдебната проверка в хипотезата на чл.417,т.3 (§148т.X.3). Заслужава внимание изводът (§148,т.X.4), че след последното изменение на чл.35,ал.1 ЗОЗ (ДВ,бр.101/2010г.), чл.417,т.4 му противоречи и действието му следва да се счита за отпаднало; тъй като в чл.35 ЗОЗ сега е установено пряко ИО за изпълнителния способ по чл.521. Изключително значимо е становището за възможността за пряко приложение на чл.417,т.6 по отношение на ГЛ, учредило залог или ипотeka за обезпечаване на чуждо задължение, както и необходимото съдържание на заповедта за изпълнение в тази хипотеза (§148,т.X.6). Неговата убедителна аргументация оказва съществено влияние за положителното развитие на новата съдебна практика. С важно практическо значение в анализа на чл. 414,т.8 е изводът(§148,т.X.8), че поради възможността за длъжника да оспори вземането чрез възражение по чл.414, установената в чл.22,ал 2 ЗДФИ обвързваща доказателствена сила на АН, следва да бъде взета предвид в исковия процес по чл.422 и при преценката за наличие на убедителни писмени доказателства с оглед спиране на изпълнението на осн. чл.420,ал.2. Научна новост е тезата, че незабавната изпълняемост на заповедта за незабавно изпълнение по чл. 418 е аналогична на незабавната изпълняемост на невлязлото в сила осъдително СР на въззивните съдилища (чл.404,т.1 ГПК)(§148,т.XV). Важно практическо значение имат изводите, че въззивният съд, който разглежда жалбата по чл.419, не може да постанови спиране на изпълнението по реда на чл.438(§148,т.XV), както и че спирането на изпълнението и в този случай е допустимо само от заповедния съд по реда и условията на чл.420. Принос е становището, че в чл.420,ал.1 ГПК във вр. с чл.180 и чл.181 ЗЗД, както и в чл.417,т.9 във вр. с чл.414 са предвидени императивно определени основания за спиране на изпълнителния процес и щом те са налице, заповедният съд е длъжен да постанови определение, с което да спре изп.дело, а не само да констатира спиране, настъпило по силата на закона(§148,т.XVI.3). Обстойно е анализиран характерът на защитата по чл.423 (§148,т.XVIII.4) в сравнение с отмяната по чл.303; изяснено е спорното в теорията понятие „приемане на възражението” по см. на чл.423 (§148,т.XIX), както и правните му последици и при заповедите за изпълнение по чл.410 и чл.418. Принос има в изследването на защитата на длъжника чрез отрицателния УИ по чл.424,ал.1(§148,т.XXI) и в извода, че след изменението на чл.424 (ДВ,бр.50/2008г.), когато има новонастъпили факти, е допустимо да се ползва УИ по чл.124,ал.1.

Научни приноси има в анализа на условията за допустимост на изпълнителния процес (гл.XXXIV). Очергани са хипотезите на процесуална субституция в този процес; ППИ на процесуалния субституент е определено като процесуално право, изрично признато в закона, за принудително изпълнение на чуждо материално право (§149,т.I,2). Научна новост е

становището, че ИЛ е абсолютна ПП както за съществуването, така и за надлежното упражняване на ППИ (§149,II,3). Познавайки се на образната характеристика, която проф. Сталев дава на ИЛ, като процесуална ценна книга, авторката е анализираща ИЛ от тази гледна точка и категорично е обосновала извода, че ИЛ, подобно на наличните ценни книги в материалното право (чл.2,ал.1 ЗППЦК), като процесуална ценна книга е документ с установени от закона съдържание и форма, който материализира процесуалното ППИ, така, че както надлежното упражняване на това право, така и неговото съществуване е неотделимо от ИЛ (§149,II, 3). Заслужават внимание тезата, че ИС на СР по чл.59 и чл.56 СК произтича от конститутивния им ефект, който променя начина на упражняване на общи права (§151,т.II.1.в), и предложението de lege ferenda за установяване на незабавна изпълняемост на въззивните, а също и на първоинстанционните СР по чл.59 и чл.56 СК с оглед на защитата на родените от брака малолетни и непълнолетни деца, както това е предвидено за невлезлите в сила осъдителни СР на въззивните съдилища в чл.404,т.1. Заслуга на авторката е обстояният анализ на приложното поле: на чл.404,ал.1,т.2 (§151,т.II.5.Б) във вр. с регламентите, които предвиждат ИО, подлежащи на изпълнение в държава членка без екзекватура, като детайлно са посочени общите белези на тези ИО (§151,т.II.5.Б,6); на чл.404,ал.1,т.3 (§ 151,т.II.5.В), като са очертани общите белези на тези ИО (необходимост от екзекватура и специфичният им характер на съставни ИО) и е акцентирано върху приликата и разликата между съкратената екзекватура по съответните регламенти и екзекватурата по КМЧП за ИО, издадени в държава нечленка. Във връзка с анализа на пороците на ИО при новата уредба, придаваща на документите по чл.417 стойност не на ИО (както това беше по време на стария ГПК), а на основание за издаване на заповед за незабавно изпълнение, за първи път е изследван въпросът за защитата на длъжника, когато документът, въз основа на който е издадена тази заповед, е нищожен или унищожаем (§151,т.IV.1.2 и 3). Заслужава да бъде споделено становището за приложимостта на чл.418,ал.3 в производството за издаване на ИЛ (§152,т.III.2,а), защото СР може също да бъде условно ИО (напр. когато с него е уважено възражението за неизпълнен договор по чл. 90 ЗЗД). Важно научно-практическо значение има категоричният извод, че ППИ на взыскателя по отношение на ТЛ, учредило залог или ипотека за обезпечаване на чуждо задължение, може да бъде удостоверено в самостоятелен ИЛ, издаден пряко срещу него (§152,т.II,3) с точно посочване на чуждото задължение и обекта на обезпечението, дадено от ТЛ, за който обект е относимо това ППИ. В тази връзка заслужава внимание тезата, че т.нар. „ипотечен иск” не е ОИ, а УИ, с който се иска да се установи, че ТЛ, учредило ипотека или залог за обезпечаване на чуждото задължение, отговаря за него с обекта на ипотеката или залога (§152,т.II,3). Убедително аргументирано е становището, че макар в новия ГПК да не е възпроизведен чл.244,ал.2 от стария ГПК, жалбата срещу разпореждането за издаване на ИЛ, може да се основе само на съображения, произтичащи от ИО (§152,т.V). Научен принос, заслужаващ вниманието на законодателя, е тезата за необходимостта от изрично обезсилване на ИЛ, когато с влязло в сила СР е установено, че вземането, което е негов предмет, не съществува (§152,т.VII). Анализът на производството за издаване на ИЛ е допълнен с обстойно изследване на особеностите, обусловени от спецификата на всеки вид ИО, като значително внимание е отделено на новите ИО, предвидени в съответните регламенти на ЕС (§152,т.IX).

Приносни моменти има и в материята за субектите на изпълнителния процес (гл. XXXV). Изяснен е статутът на ЧСИ, като частно лице, на което държавата е възложила правозащитната функция по принудителното изпълнение на граждански права, която е публична по своя характер (§153,т.I.2), и ЧСИ трябва да спазва същите процесуални правила като ДСИ. Научна новост е обосновката на необходимостта от съществуването на чл.429,ал.1 (еднакъв с чл. 326,ал.1 от стария ГПК) за суброгацията на поръчителя и солидарния длъжник, платили дълга, в правата на удовлетворения от тях взыскател по ИЛ (§154,т.II.1.б), защото текстът е съгласуван с материалноправната суброгация. За първи път са анализирани практическите проблеми по приложението на чл.429,ал.3 относно важимостта на ИЛ и срещу ТЛ, учредило залог или ипотека за обезпечаване на чуждо задължение (§154,т.II.2.б). Научна новост е тезата за разпростиране на субективните предели на ИЛ и спрямо заместващия и встъпващия в

удостовереното в него задължение нов длъжник (§154.т.ІІІ.2) и предложението de lege ferenda в тази връзка.

В материята за започване, спиране и прекратяване на изпълнителния процес (гл. XXXVI) принос е предложението de lege ferenda да се предвиди, че когато ИЛ е издаден въз основа на влязло в сила СР, на длъжника не се връчва ПДИ, както е сторено в чл. 428, ал. 1, изр. II за влязлата в сила заповед за изпълнение. За първи път в процесуалната ни наука убедително се защитава становището, че спирането и прекратяването на изпълнителния процес не настъпват по силата на закона, а е необходим изричен акт на съда или на СИ, с който не се установява, а се постановява спирането, съотв. прекратяването на процеса, в т.ч. и когато има императивно установи законови основания за това (§156.т.ІІІ; §156.т.ІІж). Принос във вр. с чл. 433, ал. 1, т. 7 (§157, т. II) са установяването на законодателните пропуски и изчерпателното посочване на влезлите в сила СР, обосноваващи прекратяването на делото на това основание. Заслужават вниманието на законодателя предложенията de lege ferenda за изменение на чл. 433, ал. 1, т. 1, който в сегашната редакция обезсмисля срока за доброволно изпълнение (§157, т. II, а) и на чл. 433, ал. 1, т. 5 (§157, т. II, г), водещ до отпадане на последиците на възбраната и запора и създаващ проблеми с погасителната давност.

В материята относно имуществото на длъжника като обект на изпълнение (гл. XXXVII) във вр. с несеквестрируемостта по чл. 446 при плащането по банков път на посочените в чл. 446 вземания за труд, пенсия, стипендии и издръжка (§159.т.ІІ.б) принос е становището, че трябва да се отчита естеството и несеквестрируемост на трансформирани вземания, въпреки че те, стриктно погледнато, вече са вземания на длъжника към банката по договор за влог. За първи път в теорията се застъпва тезата за допустимостта на възбраната върху несеквестрируем недвижим имот и на запора върху непотребима движима вещ (§158.т. VI.1) и приложимостта на чл. 393, ал. 2 и в изпълнителния процес, като се допълва с извода, че ако длъжникът не се е разпоредил с тях, СИ няма право да ги продава. Важен за обезпечаването на изпълнението на парични притезания (гл. XXXVIII) е анализът на правното значение на вписването на запора в ЦРОЗ (чл. 12 ЗОЗ). Заслужава вниманието на законодателя идеята de lege ferenda запорът върху движими вещи, за които се водят публични регистри, да се налага чрез вписване в съответния регистър (§161.т. IV.2).

Принос е подробният анализ на новия способ за изпълнение върху движими вещи (гл. XXXLX) - търга с явно устно наддаване (§165.т. III). Аргументирано е приложението по аналогия на чл. 477, ал. 3; 490, 482 и в този способ. Изяснено е понятието „магазин“ като място на принудително изпълнение във връзка с правомощието на ЧСИ да извършва продажбата на движимата вещ чрез свой магазин, именно като орган на принудителното изпълнение (§165, т. III.1). Заслужават вниманието на законодателя няколко предложения de lege ferenda относно изпълнението върху недвижими вещи (гл. XL): 1. Да се установи забрана за свързаните с длъжника лица по см. на §1, ал. 1, т. 3-8 и ал. 2 от ДР на ТЗ да участват като наддавачи в публичната продажба (§168.т. II.1); 2. Да се предвиди, че купувачът от публичната продажба носи риска от момента на въвеждане му във владение (§168.т. IV.1). За първи път в теорията се поддържа разбирането, че когато принудителното изпълнение е насочено върху вещи СИО, съпругът недлъжник е специфична страна със самостоятелни права в процеса на изпълнението върху имущественото право, СИО, а не е ТЛ по см. чл. 435, ал. 4 ГПК (§170.т. III.1 и т. III.2а). Идеята да се предвиди като изпълнителен способ продажбата на вземане на длъжника към трето задължено към него лице (§172.т. III,) когато изпълнение е насочено върху това вземане, заслужава вниманието на законодателя. Интерес представлява анализът на изпълнението върху ценни книжа и дял на длъжника от търговско дружество (гл. XLII) и обстояния анализ на чл. 516, ал. 6 при изпълнение върху безналични ценни книжа (§174). Новост е изследването на въпроса за принудително изпълнение върху финансови инструменти, които не са ценни книжа чл. 3, т. 2 ЗПФИ (§174) и предложението de lege ferenda да се предвиди изпълнителен способ и върху тях. Научно-практическо значение има анализът на чл. 517, ал. 4 относно изпълнението върху всички дялове на длъжника от търговско дружество (§175, V). Принос за преодоляване на противоречивата практика е изводът, че чл. 459, ал. 1 за присъединяване на кредитора с възбрана

и запор се прилага, както когато те са наложени в обезпечителния процес, така и когато налагането им е направено в изпълнителния процес (§173,т.И.2).

Обстойно е изследвана процедурата за определяне на равностойност по чл.521(§179,т.ИИ), направено е внимателно сравнение с тази по стария ГПК. За първи път се посочва, че причината, поради която вещта не се намира у длъжника, е ирелеватна за нейното приложение. Обсъден е режимът на обжалване на постановлението на СИ и качеството му на пряко ИО, което не е издадено от съд. За първи път в литературата се изследва въпросът за несъответствието между чл.226,ал.3, чл.523 ГПК и чл.114 ЗС във вр. с въвода във владение (§180,т.ИИ,§189,т.И.2).

Принос е пълното и задълбочено изследване на принудителното изпълнение на задължение за предаване на дете и различните етапи на този изпълнителен способ (§184). Изяснена е легитимацията на взыскателя и длъжника. Особено важен е изводът, че детето не е длъжник в принудителното изпълнение, нито е негов обект, както и подчертаването, че при това изпълнение задължително трябва да се спазват правата на детето съобразно Закона за закрила на детето.

Важни научни приноси има в анализа на защитата при материалноправна незаконосъобразност на изпълнителния процес (гл.XLVII). Особено значимо е изследването на новата уредба в ГПК на защитата на длъжника при този вид незаконосъобразност (§187). Проучена е вложената в чл.439 законодателна концепция защитата на оспорващия вземането длъжник, да се осъществява с иск, а също и установеното в чл.439,ал.2 ограничение за допустимост на този иск – само въз основа на настъпилите след приключване на съдебното дирене факти. Убедителна е тезата, че това ограничение не е приложимо за всички ИО в сегашния ГПК (напр. при неприсъствено СР; СР при признание на иска; влязла в сила заповед за изпълнение) (§187,т.ИИ). Отделено е нужното внимание на хипотезите, в които искът по чл.439,ал.1 е недопустим, когато ИО е невлязло в сила осъдително въззивно СР, невлязло в сила СР на първоинстанционен съд, по което е допуснато предварително принудително изпълнение, невлязла в сила заповед за незабавно изпълнение по чл.418 във вр. с чл.417. Научна новост е изследването на защитата на конкуриращия взыскател чрез иска по чл.464 при заповедта за изпълнение, неприсъственото СР и СР при признание на иска (§188,т.И). Нова е тезата, че в случая на чл.440,ал.1 се съединяват два иска: отрицателен УИ за установяване, че имущественото право, върху което е насочено принудителното изпълнение, не принадлежи на длъжника, и положителен УИ с предмет правото на ТЛ, засегнато от принудителното изпълнение (§190). За първи път се застъпва становището, че при исковата защита на ТЛ по чл.524,изр.2 се стига до специфично обективно съединяване на отрицателен УИ, с който се иска да се установи, че правото на взыскателя не съществува и положителен УИ с предмет правото на ТЛ, изключващо това на взыскателя да получи владението на имота (§189,т.ИИ.3).

Значими са приносите на авторката в анализа на защитата чрез обжалване действията на СИ (гл.XLVIII). Изследвана е вложената в понятието „насочване на изпълнението” законодателна воля във вр. с установената в чл.435,ал.2 възможност за обжалване (§191,т.ИИ.2.б.). Изяснена е защитата при публичната продан на недвижим имот с оглед концепцията на законодателя в действащия ГПК, съществено различна от тази по стария във вр. с обжалваемостта на действията и бездействията на СИ (§ 191,т.ИИ). Удачно е предложението de lege ferenda за установяването на по-добър синхрон между чл.435,ал.4 с чл. 453, т. 1 и чл.483 във вр. и с чл.452,ал.2 чрез създаване на възможност за жалба на ТЛ, чийто придобивен акт е вписан в Службата по вписванията преди вписването на възбраната (§192,т.И).

Научен принос е (гл.XLIX) цялостното изследване на имуществената отговорност на СИ за вреди, резултат на процесуалната незаконосъобразност на действията и бездействията на СИ при новата законодателна концепция за тази отговорност като сурогат на защитата чрез обжалване поради процесуална незаконосъобразност (§193,т.И). Убедителен е изводът, че поради посочената особеност на имуществена отговорност по чл.441, процесуалната законосъобразност на действията, съотв. бездействията на СИ, които не подлежат на обжалване, ще се проверява на равнище преюдициалност в исковия процес по чл.441 (§193,т.ИИ). Заслужава внимание тезата, че когато действието, съотв. бездействието на СИ подлежи на обжалване, СР на ОС по жалбата

има СПН по разрешения с него въпрос за процесуалната му незаконосъобразност, като по арг. на чл.297 ГПК и чл.17,ал.2 ГПК, съдът, който разглежда иска по чл.441, трябва да го зачете (§193,т.III).

Е. Приноси има и в обезпечителния процес(част V). За първи път след изменението на чл.396,ал.2 (ДВ,бр.100/2010г.) авторката изследва уредбата на обжалването на определенията, постановени в този процес(§195.II.6.г) и как посоченото изменение рефлектира върху действието на ТР №1 от 21.07.2010 г. ОСГКТК на ВКС. За първи път се обосновава изводът, че изискването по чл.390,ал.4,изр.II (§195,т.III.3) за представяне на гаранция не се отнася за обезпечение на бъдещ иск на ТЛ по чл.440, защото то не е обвързано от СПН и ИС на СР. Принос е изследването на въпроса за допустимостта на обезпечителната мярка „възбрана“, когато ИМ подлежи на вписване(§197.т.III). Научна новост е становището, че когато в обезпечителната заповед съдът е определил обезпечителна мярка върху несеквестрируеми имуществени права, на обжалване подлежи актът на съда, а не действията на СИ и съдията по вписванията, защото те са подчинени на обезпечителната заповед (§199.т.I). Нова е тезата, че компетентен да освободи внесената от ищеца гаранция за допускане на обезпечението на иска, е съдът, пред който тя е представена, като е ирелевантно е кой съд е уважил иска с влязло в сила СР (§200,т.III).

Ж. Трудно биха могли да бъдат споделени тезите: а) че определението на въззивния съд по жалбата срещу определението на РС по чл.420 подлежи на касационно обжалване (§148,т.XVII) при наличие на предпоставките по чл.280,ал.1; б) за обжалваемостта на акта на въззивния съд по чл.423 (§148,т.XIX); в) че на осн. чл.274,ал.3,т.2 определението на въззивния съд по жалбата срещу разпореждането за издаване на ИЛ подлежи на касационно обжалване при наличие на предпоставките по чл.280,ал.1 ГПК, както когато с него се отхвърля молбата за издаване на ИЛ, така и когато тя се уважава (§152,т.V). Тези забележки не омаловажават научните приноси на доц. Попова. Напротив, чест ѝ прави добросъвестното изследване и посочване на практиката на ВКС, в която се застъпва противното на нейното мнение.

III. Представените от доц., д-р В.Попова за участие в конкурса студии и статии са едни от най-четените публикации в материята на гражданския процес при действието на новия ГПК. Във всяка от статиите има съответния за темата научен принос с практическо приложение. Без да омаловажавам останалите, ще обърна вниманието Ви на най-значимите според мен:

1.,„Въззивното обжалване и новия ГПК” (№ 13 от списъка на публикациите). Много добре обосновано и съответстващо на естеството и предмета на въззивното производство е становището (различно от традиционно възприетото у нас), че негов предмет е както спорното материално правоотношение, така и проверката на първоинстанционното СР относно неговата валидност, допустимост и правилност(т.III). Умело и прецизно е очертан специфичният механизъм на проверката на правилността на първоинстанционното СР, при който въззивният съд първо изгражда свое собствено становище по съществуващото на спора на база на събраните пред двете инстанции доказателства и въз основа на това становище решава дали да остави жалбата срещу обжалваното първоинстанционно СР без уважение или да го отмени изцяло или отчасти; ако го отмени, постановява свой диспозитив за решаване на спора по същество. Заслужава да бъдат подкрепени критиката на чл.258,ал.2 във вр. с чл.269 ГПК, недопускащи при частично обжалване на СР въззивният съд да отмени необжалваната част, когато причината за отмяната на обжалваната засяга и нея(т.V) и обоснованата идея за възприемане на разрешението на чл.206 от стария ГПК в редакцията му до 1997г. Отчитайки добросъвестно изричната воля на законодателя, доц. Попова de lege lata обосновава приложимостта на т.13 от ТР 1/2000 на ОСГК на ВКС и сега, поради еднаквостта на чл.303,т.3 от новия с чл.231,б.,„в” от стария ГПК. Аргументирани са критиката на невъзможността по реда на въззивното производство да бъде отменено СР и по отношение на необжалвания обикновен другар, когато причината за отмяната на СР засяга общите факти и елементи на правоотношенията на обикновените другари, както и предложението de lege ferenda да се предвиди, че въззивният съд отменя СР и по отношение на необжалвалите го обикновени другари, когато отмяната му по отношение на обжалвания е във вр. с констатации и изводи, отнасящи се до общите факти и елементи на правоотношенията на обикновените другари(т.XVI). Заслужава да бъде споделен изводът, във вр. с ограничението по

чл.260,т.5 за допустимостта по аргумент за по-силното основание от чл.303,ал.1,т.5 и т.6 и на твърдение във въззивната жалба на факти, които не са новооткрити за страната, но тя не е могла да посочи в първоинстанционното производство по детайлно посочените от авторката причини(т.VII). Заслужават внимание становищата на авторката по спорни въпроси за: съдържанието на доклада на въззивния съд(т.VII,XIV); предявяването на възражение за давност във въззивната жалба и отпадането на актуалността ТР 1/2001, т.6 на ОСГК на ВКС при новия ГПК поради променената законодателна концепция, изразена в чл.147,т.1,2 във вр. с чл.133;чл.260,т.5 и чл. 266 за твърденията на факти(т.VIII); възможността за предявяване на възражение за прихващане във въззивното производство в общия исков процес(т.XII).

2.Касационното обжалване и новия ГПК (№ 14 от списъка с публикациите). Изключителна значимост за теорията и практиката има убедително аргументираното становище на авторката, че производството за допускане на касационната жалба съгласно изискванията на чл.280,ал.1 освен селектиращ характер има и белезите на специфична правораздавателна дейност по допускане на касационната жалба до разглеждането ѝ по същество(т.IV). Тази теоретична теза е приета и в опр. № 2 от 23 март 2010 г. на КС по конст. д. № 17 от 2009 г., както и в ТР №2 от 28.09.2011 г. по тълк. д. №2/2010 г., ОСГТК на ВКС. Подкрепено и със становището за правораздавателния характер на определението по чл.288, обоснованата теза за необходимостта от мотивирането му във всички случаи(т.IV), както и коректното посочване на другите привърженици на това разбиране, доведе до утвърждаване на мотивираността на този акт в практиката на ВКС, подобряване на проверката за наличие на основанията по чл.280,ал.1 и запазване на доверието на страните в касационното производство пред ВКС. Съществен принос е анализът на съотношението между чл.292 и чл.291 във вр. и с предвиденото в чл.280,ал.1,т.2 основание за допускане на касационната жалба при наличие на противоречлива практика на състави на ВКС; изводът, за недопустимостта в решението по чл.291 съставът на ВКС отново да се връща към въпроса за наличие на противоречлива практика на ВКС, който въпрос той е решил в определението по чл.288. Категорично следва да бъде споделена тезата на авторката, че СР на състав на ВКС по чл. 291 не обвързва останалите състави на ВКС, както и че противоречлива практика на ВКС по смисъла на чл.280,ал.1,т.2 е налице, когато има две решения на състави на ВКС, постановени по чл.291, което пък е основание и за прилагането на чл.292 за спиране на делото от третия състав и инициране на процедурата за постановяване на ТР на ОСГК, ОСТК или ОСГТК(т. XXIII). Тази теза се прие и в ТР № 2 от 28.09.2011 г. на ОСГТК на ВКС. В справката за приносите авторката добросъвестно е отбелязала, че по това ТР има отразени и особени мнения на не малка част от съдиите.

3. Проблемът за отмяната на влезли в сила недопустими съдебни решения (№ 16 от списъка с публикациите). За първи път в литературата се търси и обосновава разрешение на остро стоящия в практиката проблем за защитата срещу влезли в сила недопустими СР чрез отмяната по чл.303, когато те са засегнати от предвидени в чл.303 основания. Убедително е обосновано разбирането, че основанията за отмяна по чл.303,ал.1,т.2,5,6 и 7 могат да засегнат както неправилното, така и недопустимото решение. Научен принос с важна практическа значимост е изводът, че тъй като в производството по отмяната на влязло в сила СР ВКС проверява само наличието на основанията за отмяна, ако те са налице, той трябва да отмени влязлото в сила СР на посочените основания без да изследва въпроса дали СР е неправилно или е недопустимо. Взет е предвид фактът, че термините „отменяне” и „отмяна” се използват не само в теорията и практиката, но и от законодателя, по отношение на неправилните СР. Много внимателно и обосновано е отчетено обаче и обстоятелството, че в хипотезата на чл.304 влязлото в сила решение, точно погледнато, е недопустимо поради неконституиране на задължителен необходим другар, но законодателят е предвидил неговата отмяна. Вярна на подхода си да търси реалната приложимост на научната си теза, авторката много умело е подчертала, че в производството по чл. 303 и сл. ВКС не може да проверява дали самото СР е недопустимо и не може да го обезсилва, но след връщането на делото за ново разглеждане от постановилия го съд, ако ответникът упражни своето право на процесуална защита и ако процесът е недопустим, съдът, на който делото е изпратено, ще прекрати го прекрати.

IV. Трудовете на доц., д-р Валентина Попова, представени за участие в конкурса съдържат и много други приноси, които са посочени в изготвената от нея справка и реално съответстват на действителните приноси. Считам, че с тези задълбочени научни изследвания тя обогати българската процесуална наука и допринесе за създаването на законосъобразна съдебна практика в изследваните от нея материи. Не случайно тя е една от най-четените съвременни автори в гражданскопроцесуалната материя. Предложенията ѝ de lege ferenda са много добре обосновани и разумни, заслужават вниманието на законодателя, защото действително могат да допринесат за подобряване на съответните законодателни решения. Някои от тях вече са реализирани в законодателство, например: а) Изменението на чл. 708 ТЗ (ДВ,бр.101/ 2010 г.), с което се възприе нейното предложение de lege ferenda за възприемането на предишното законодателно решение за възможност за издаване на ИЛ въз основа на утвърдения с влязло в сила решение оздравителен план. Тази промяна спаси от провал производствата по несъстоятелност, приключили с одобрен от съда оздравителен план, върна доверието на кредиторите в оздравителното производство в несъстоятелността; б) Изменението на чл.146,ал.3 (ДВ,бр.100/2010г.) е едно от най-сполучливите в новия ГПК, защото с него се отстрани крещящото несъответствие между преклузията по чл.133 и указанията по чл.146,ал.2.

Бих си позволил да препоръчам на доц. В.Попова да продължи изследванията си в материята на несъстоятелността (изключително актуална в последните години), в която тя е утвърден и търсен автор.

V. Научните изяви на доц., д-р Валентина Попова не се ограничават само в научните ѝ трудове. След доцентурата, тя участва в: XIII световния конгрес по граждански процес-Бразилия, гр. Salvador Bahia от 16. 09. 2007г. до 21.09.2007г.; XIV Световен конгрес по граждански процес- Германия, Heidelberg, 25-30 юли, 2011 г.; Семинарите, провеждани от Академия по европейско право – гр. Триир, Германия. Взела е участие и в редица други международни научни конференции, симпозиуми и колоквиуми, посветени на европейския граждански процес, принудителното изпълнение и несъстоятелността.

Доц., д-р В. Попова е член и на престижни научни организации като Wissenschaftliche Vereinigung für Internationales Verfahrensrecht; International Association of Procedural Law, което е показателно за международното ѝ признание като учен.

VI. Доц. Валентина Попова е много добър преподавател. Преподава в СУ „Св. Кл. Охридски” от 1986г. От 2001г. е доктор по научната специалност Граждански процес(05.05.09). От 2006 г. е доцент по научната специалност граждански процес (гражданско изпълнително производство)(05.05.09), води лекции и по граждански процес. От 2010г. е доцент по граждански процес в ПИФ на ЮЗУ „Св. Иван Рилски”. Студентите ѝ са много добре подготвени. Научен консултант е на докторанти и специализанти. Лектор е в семинари за квалификация на практикуващи юристи в областта на несъстоятелността, гражданския процес, изпълнителния процес. Лекциите ѝ са на високо професионално ниво. Поради качествата ѝ на учен и преподавател е включена в комисии за конкурси за съдебни изпълнители и изпити за адвокати, поканена е от ВСС да участва в комисии за провеждане на конкурси за съдии.

VII. Заключение.

Водим от изложеното в настоящото становище считам, че са изпълнени предвидените в чл.29,ал.1 от Закона за развитието на академичния състав в Република България изисквания и Правилника за неговото приложение. Ето защо си позволявам убедено да препоръчам на уважаемите колеги – членове на научното жури да гласуват за присъждането на доц., д-р Валентина Методиева Попова на академичната длъжност „професор” по граждански процес, научно направление право (3.6) в ЮФ на СУ, Св. Кл. Охридски”.

27.02.2012 г.

Член на научното жури.....
проф., д-р Марио Бобатинов